

Παγκόσμια Ημέρα Βουνού Ανοιχτή Εκδήλωση

Δευτέρα 11 Δεκεμβρίου 2017

Δραστηριότητες βουνού και προστασία του ορεινού περιβάλλοντος

Πόπη Μπαξεβάνη

Υπεύθυνη Επικοινωνίας/Ενημέρωσης LIFE NATURA THEMIS

Λίγα λόγια για το LIFE Natura Themis

LIFE Natura Themis - LIFE14/GIE/GR/000026

«Πρώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αντιμετώπιση ζημιών έναντι της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη»

Οκτώβριος 2015 - Σεπτέμβριος 2020

Πρόγραμμα LIFE 2014 «Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση» (Environmental Governance & Information)

- **Συντονιστής Δικαιούχος:** Πανεπιστήμιο Κρήτης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ), <http://www.nhmc.uoc.gr/el>
- **Συνδικαιούχος / Εταίρος 1:** Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων (ΔΣΧ) <http://www.dschania.org/>
- **Συνδικαιούχος / Εταίρος 2:** Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ), <http://eepf.gr/el>
- **Συνδικαιούχος / Εταίρος 3:** ΥΠΕΝ – Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΣΥΓΑΠΕΖ)
- **Συνδικαιούχος / Εταίρος 4:** Δικηγορικός Σύλλογος Ηρακλείου (ΔΣΗ) <http://www.dsh.gr/>

Αντικείμενο του έργου

Καταγραφή και χαρτογράφηση της περιβαλλοντικής παραβατικότητας στην Κρήτη.

Ενημέρωση και ενεργοποίηση των κοινωνικών εταίρων στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή της οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη (Οδηγία 2004/35/ΕΚ, Ελλάδα ΠΔ 148/2009) για την αποκατάσταση ζημιών έναντι της βιοποικιλότητας.

Ανάδειξη του θέματος της περιβαλλοντικής ευθύνης, της πρόληψης και μείωσης της περιβαλλοντικής αυθαιρεσίας, μέσω της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών και των εμπλεκόμενων κοινωνικών ομάδων.

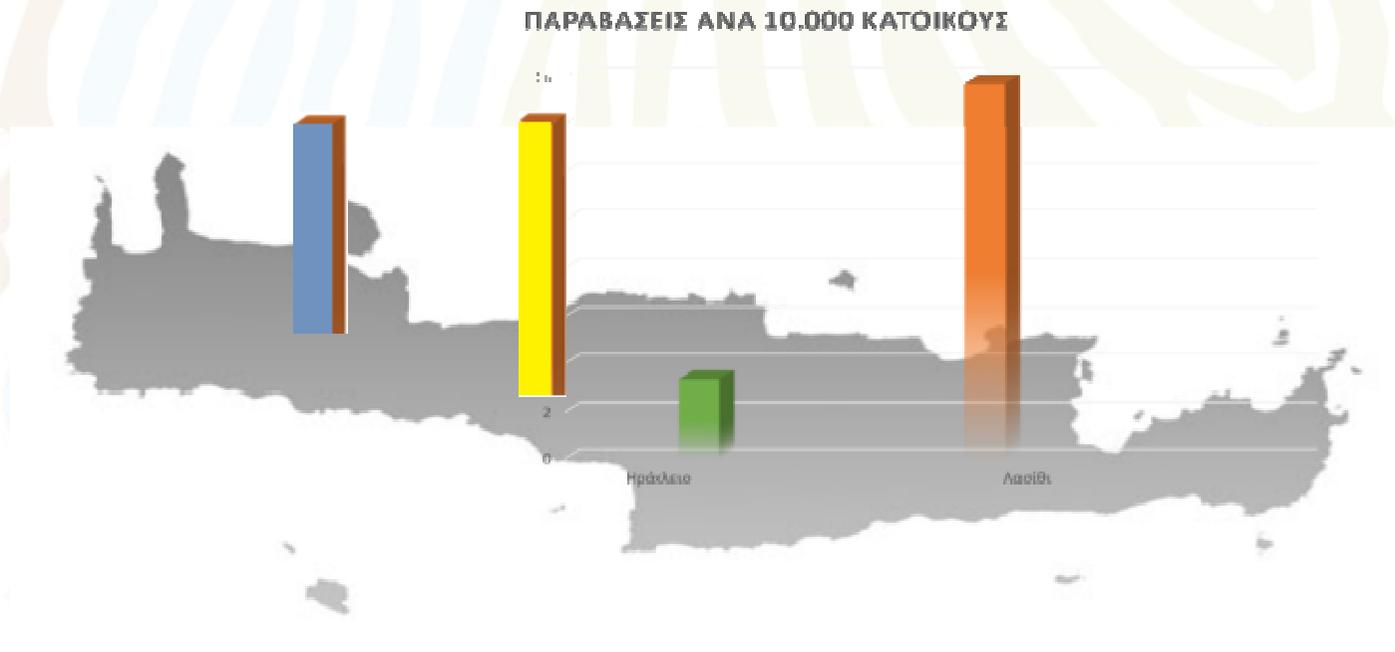

Κοινωνικοί εταίροι και εμπλεκόμενες ομάδες

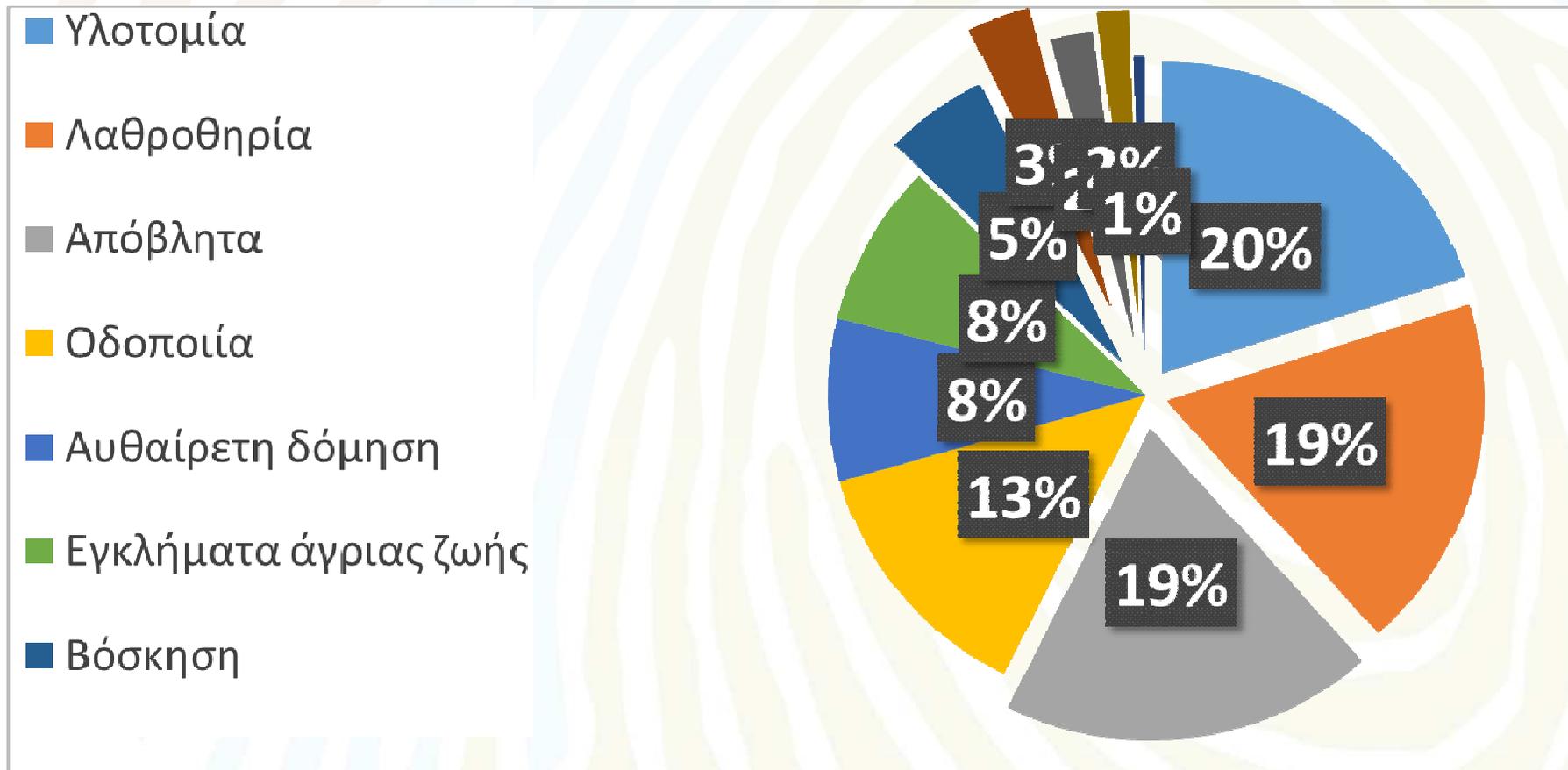

Έρευνα περιβαλλοντικής παραβατικότητας

- Στην Π.Ε. Χανίων καταγράφονται **8,16** υποθέσεις ανά 10.000 κατοίκους.
- Στην Π.Ε. Ρεθύμνης καταγράφονται **11,16** υποθέσεις ανά 10.000 κατοίκους.
- Στην Π.Ε. Ηρακλείου καταγράφονται **3,3** παραβάσεις ανά 10.000 κατοίκους.
- Στην Π.Ε. Λασιθίου καταγράφονται **15,7** παραβάσεις ανά 10.000 κατοίκους.

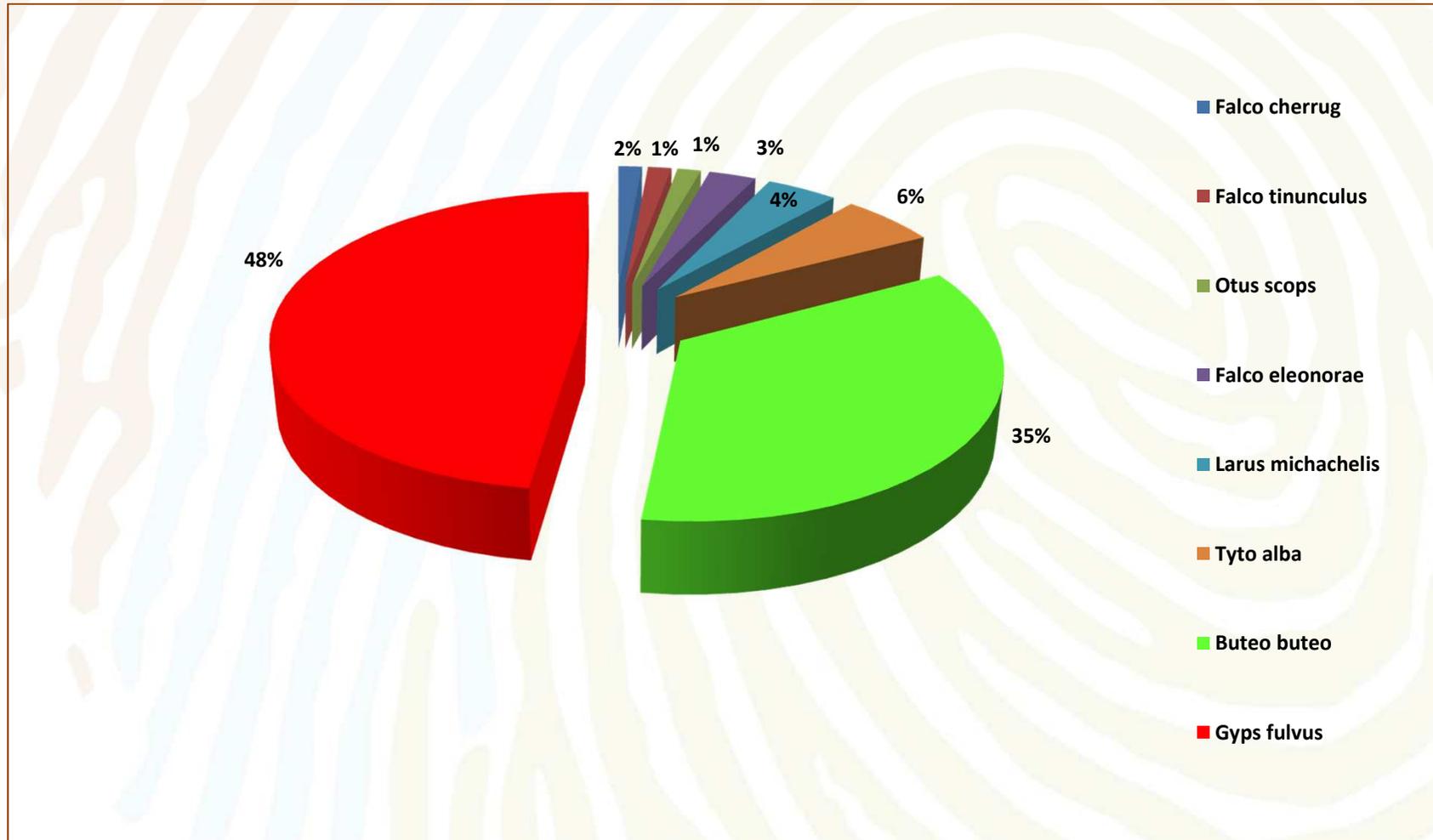

Κυριότερες περιβαλλοντικές παραβάσεις

Εγκλήματα κατά της άγριας ζωής?

Ποσοστά ειδών με συμπτώματα δηλητηρίασης ΜΦΙΚ: 2007-2012

Γιατί ένα έργο LIFE για την περιβαλλοντική παραβατικότητα;

Σταύρος Ξηρουχάκης ©Αρχείο ΜΦΙΚ

Βίγλα Λήμνου. Στέλιος Σημαιάκης©Αρχείο ΜΦΙΚ

Οροπέδιο Αγκάθεταις. Μιχάλης Δρετάκης©Αρχείο ΜΦΙΚ

Γλυκά Νερά. Μανόλης Αβραμάκης©Αρχείο ΜΦΙΚ

Γαϊδουρονήσι. Μπάμπης Φασουλάς©Αρχείο ΜΦΙΚ

Πόντες, Βαθύ Μεσσαράς.
Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Ψαρή Φοράδα. Γιάννης Χαρκούτσος©Αρχείο ΜΦΙΚ

Αφέντης Χριστός, Ψηλορείτης.
Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Κερά Λασιθίου.

Νίκος Αγγελάκης©Αρχείο ΜΦΙΚ

Φαράγγι Ρόζας.

Γιόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Φαράγγι Πρέβελης. Ιάσμη Στάθη©Αρχειο ΜΦΚ

Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Εκβολές Καρτερού. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Μεταξύ Τσούτσουρα-Δέρματο. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Καταλυκή, Κόκκινος Πύργος. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχειο ΜΦΙΚ

Ζωνιανό Φαράγγι. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Χανδράς, Νίκος Αγγελάκης

Άγιοι Απόστολοι. Πόπη Μπαξεβάνη

Αλατσολίμνη Ξερόκαμπου. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχειο ΜΦΙΚ

Τσοῦτσουρος. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχειο ΜΦΙΚ

Λίμνη Κριού. Πόπη Μπαξεβάνη ©Αρχειο ΜΦΙΚ

Φαράγγι Αγίας Αναστασίας. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Ανώπολη Πεδιάδος. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Εκβολές Αποσελέμη. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Λέντας. Πόπη Μπαξεβάνη

Απαγορεύεται βάσει νομοθεσίας

[ν. 1650/1986, ν. 4042/2012]

- κάθε δραστηριότητα εντός των περιοχών απόλυτης προστασίας των Προστατευόμενων Περιοχών NATURA
- η θήρα ειδών της άγριας ζωής και μη θηρεύσιμων ειδών σε όλη την επικράτεια
- η θήρα χωρίς νόμιμη άδεια, εντός οικιστικών περιοχών και σε ακτίνα 250 μέτρων από αυτές, εντός υγροτόπων, εντός καλλιεργούμενων και περιφραγμένων εκτάσεων, σε πυρόπληκτες εκτάσεις, σε περίπτωση χιονοπτώσεων, αρχαιολογικούς χώρους, χώρους όπου υπάρχουν υποδομές ΔΕΗ, γύρω από φράγματα και 300 μέτρα από τις ακτές
- η τοποθέτηση δηλητηριασμένων δολωμάτων
- η εκρίζωση ή η ολοκληρωτική αποκοπή των βλαστών παντός είδους αρωματικού, φαρμακευτικού, μελισσοκομικού, ανθοκομικού και διακοσμητικού φυτού, δενδρυλλίου, θάμνου, φρυγάνου ή πόας σε ΠΠ NATURA 2000, Καταφύγια Άγριας Ζωής, Πρ. Υγρότοπους
- η συλλογή **για εμπορία** μαλοτήρας, ματζουράνας, δίκταμο, φασκόμηλου και ρίγανης σε όλες τις περιοχές NATURA 2000 και ΚΑΖ
- η χρήση μηχανοκίνητων οχημάτων εκτός δρόμου

Επιτρέπεται βάσει νομοθεσίας

[ν. 1650/1986, ν. 4042/2012]

- η μελισσοκομία, η βόσκηση, οι αγροτικές δραστηριότητες, κτηνοτροφικές δραστηριότητες
- ο οικοτουρισμός, οι αθλητικές δραστηριότητες, οι δραστηριότητες αναψυχής, τα ορειβατικά καταφύγια
- η οδοποιία **μετά από Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση** (μελέτη επιπτώσεων εντός NATURA 2000), χορήγηση ΕΠΟ και για συγκεκριμένο χρόνο,
- η θήρα των ειδών που αναφέρονται στην Υ.Α. 127568/2533/07-08-2015 (ΦΕΚ Β 1670) (π.χ. από 20/08/15 - 29/02/16 επιτρεπόταν η θήρα λαγών, κουναβιών, τσίχλας, μπεκάτσας κ.ά.)
- η δόμηση **μετά από αυτοψία** και άδεια των αρμοδίων αρχών
- τουριστικές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις, λατομεία, μεταλλεία **μετά από Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση**
- η συλλογή μαλοτήρας, ματζουράνας, φασκόμηλου και ρίγανης **για την κάλυψη ατομικών αναγκών** (500 γρ. την εποχή ανθοφορίας - ωρίμανσης, με χρήση ψαλίδας ή μαχαιριού και χωρίς να αποκόπτονται όλοι οι βλαστοί κάθε φυτού ώστε να είναι ασφαλής η αναπαραγωγή τους)

Ότι είναι νόμιμο
δεν είναι απαραίτητα
και περιβαλλοντικά ηθικό...

Μαριδάκι, Πόπη Μπαξεβάνη

Οροπέδιο Στρούμπουλα, Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Χωρδάκι Ακρωτηρίου Χανίων. Πόπη Μπαξεβάνη

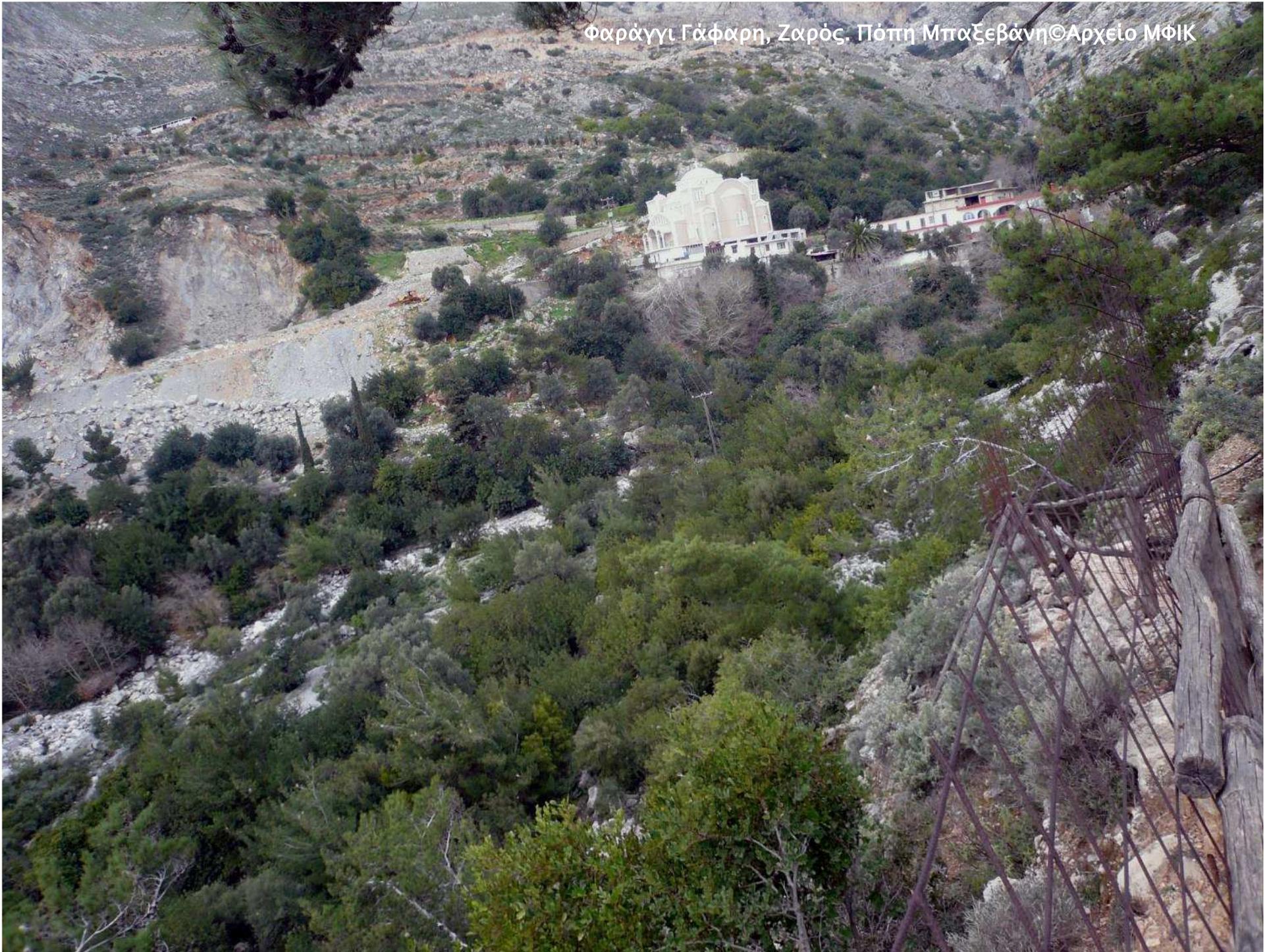

Αγία Μαρίνα Πλατανιά. Πόπη Μπαξεβάνη

Βαχός Βιάννου. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Φαράγγι Γάφαρη, Ζαρός. Πόπη Μπαξεβάνη ©Αρχείο ΜΦΙΚ

Δραστηριότητες βουνού και όχληση στο περιβάλλον

- Διάσχιση φαραγγιών, αναρρίχηση και παραπέντε σε περιοχές με επιβεβαιωμένη αποικία/επικράτεια αρπακτικών πτηνών, ιδιαίτερα κατά την περίοδο φωλεοποίησης και αναπαραγωγής
- Πεζοπορία εκτός μονοπατιών ιδιαίτερα μέσα από ευαίσθητους οικοτόπους (π.χ. εποχικά λιμνία, υγροτόπους, αμμοθίνες κ.λπ.)
- Μηχανοκίνητος αθλητισμός και ποδήλατο βουνού εκτός δρόμου ή μονοπατιών, ιδιαίτερα σε ευαίσθητους οικοτόπους (π.χ. εποχικά λιμνία, υγροτόπους, αμμοθίνες, φρύγανα κ.λπ.)
- Ελεύθερο κάμπινγκ ιδιαίτερα σε δασικές και παράκτιες περιοχές υψηλής ευαισθησίας και αισθητικής αξίας π.χ. κεδροδάση, αμμοθίνες
- Επίσκεψη σε έγκοιλα που φιλοξενούν ευαίσθητα είδη (χειρόπτερα, ασπόνδυλα, αρθρόποδα κ.λπ.) χωρίς την τήρηση στοιχειωδών κανόνων επίσκεψης (πολυπληθείς ομάδες, μακρόχρονη παραμονή, διανοίξεις κ.λπ.), ιδιαίτερα κατά την περίοδο αναπαραγωγής

Εκβολές Αποσελέμη. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ

Εκβολές Αποσελέμη. Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχειο ΜΦΙΚ

Όρος Καλλίδρομο. Φωτό από διαδίκτυο

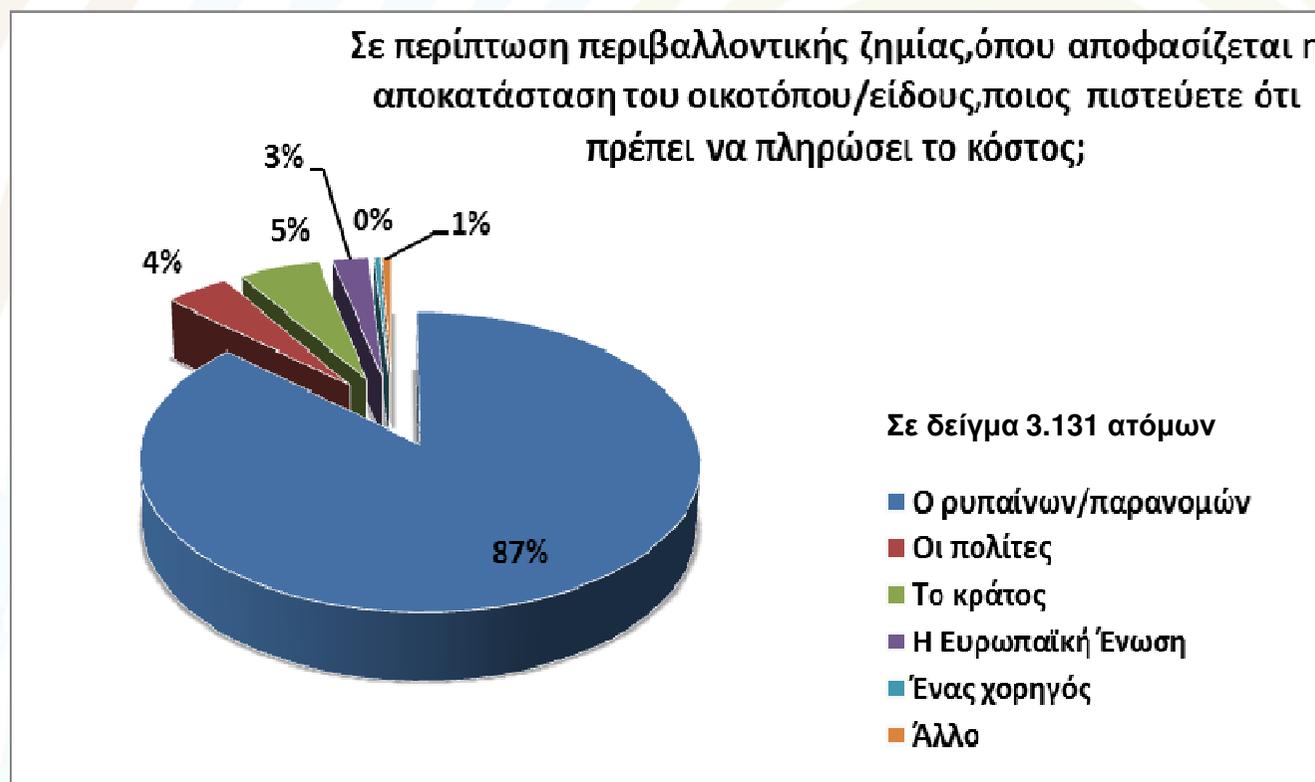
Σε περίπτωση
εντοπισμού
περιβαλλοντικών
παραβάσεων:
αντίδραση ή
αδιαφορία;

Δικαίωμα
και Ευθύνη
για το
Περιβάλλον

Όλοι γνωρίζουν ότι για το περιβαλλοντικό έγκλημα και την περιβαλλοντική υποβάθμιση «Ο Ρυπαίνων Πληρώνει» Στοιχεία από έρευνα που διεξήγαγε το έργο LIFE Natura Themis

Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (87%) δηλώνει πως **αυτός που ρυπαίνει/παραιομεί θα πρέπει να πληρώσει το κόστος** σε περίπτωση περιβαλλοντικής ζημίας και αποκατάστασης του οικοτόπου ή είδους. Όλες οι ομάδες-στόχοι συμφωνούν και κυμαίνονται στα ίδια περίπου ποσοστά. Το μόνο σημείο που πρέπει να τονισθεί είναι ότι το **10% των Ανακριτικών Υπαλλήλων** θεωρεί ότι το κόστος πρέπει να το **πληρώσουν οι πολίτες** και το **6% των επαγγελματιών τουρισμού** που δεικνύει το **κράτος ως υπόχρεο** αποκατάστασης της ζημίας.

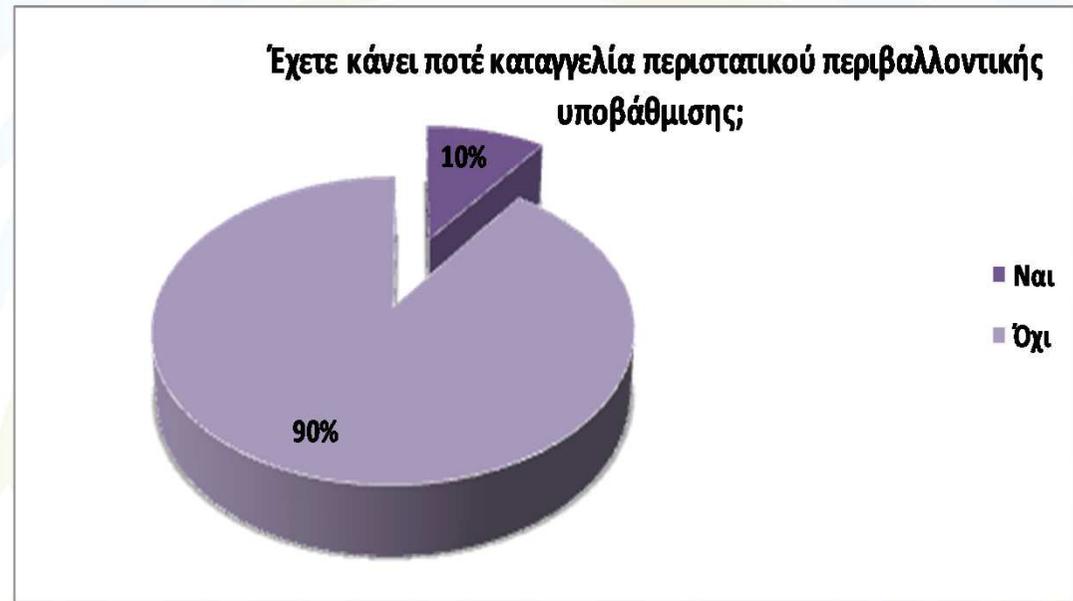
Όμως...

Στις κρίσιμες ερωτήσεις στάθμισης της ενεργούς προστασίας του περιβάλλοντος εκ μέρους των πολιτών, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι:

A) Το **90%** δεν έχει κάνει ποτέ καταγγελία ή αναφορά περιστατικού περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

B) Το **64%** δεν σκέφτηκε ποτέ ή σκέφτηκε ελάχιστες φορές να καταγγείλει μια παράνομη ενέργεια κατά της άγριας ζωής, σε σύγκριση με μόλις το **8%** που το σκέφθηκε σε κάθε περίπτωση που συνέβη.

(Ποσοστά επί συνόλου δείγματος 3.131 ερωτωμένων)

Πού καταγγέλλουμε; Στοιχεία από έρευνα που διεξήγαγε το έργο LIFE Natura Themis

Ο **Συνήγορος του Πολίτη** αρχικά και οι **Περιβαλλοντικές Οργανώσεις** δευτερευόντως θεωρούνται οι πλέον κατάλληλοι φορείς στους οποίους μπορεί να καταγγείλει κάποιος περιστατικό περιβαλλοντικής υποβάθμισης (ακόμα και από τις ίδιες τις **ΜΚΟ**). Από τις ομάδες στόχου μόνο η κατηγορία των **Εισαγγελέων/Δικαστών** θα προχωρούσε σε καταγγελία περιστατικού προς την Εισαγγελία (ποσοστό 53%).

Ποια είναι η σωστή απάντηση;

Γιατί οι πολίτες ανέχονται την περιβαλλοντική υποβάθμιση;

Από τα αποτελέσματα της έρευνας εξάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Υπάρχει γενική άγνοια και σύγχυση γύρω από το Δίκτυο NATURA 2000 και το καθεστώς προστασίας του, στα 4/5 του δείγματος.
- Υπάρχει διάχυτη προκατάληψη ως προς την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας, εθνικής και ευρωπαϊκής, ακόμα και από Εισαγγελείς / Δικαστές και Δικηγόρους.
- Από όλες τις ομάδες αμφισβητείται έντονα η επάρκεια των ΜΜΕ ως προς την κάλυψη σχετικών θεμάτων.
- Υπάρχει διάχυτη προκατάληψη τόσο των υπηρεσιακών στελεχών ως προς την περιβαλλοντική ευαισθησία του πληθυσμού, καθώς και των άλλων κοινωνικών εταίρων όσο και των πολιτών ως προς την επάρκεια, εντιμότητα και αποτελεσματικότητα των Υπηρεσιών και της Δικαιοσύνης.

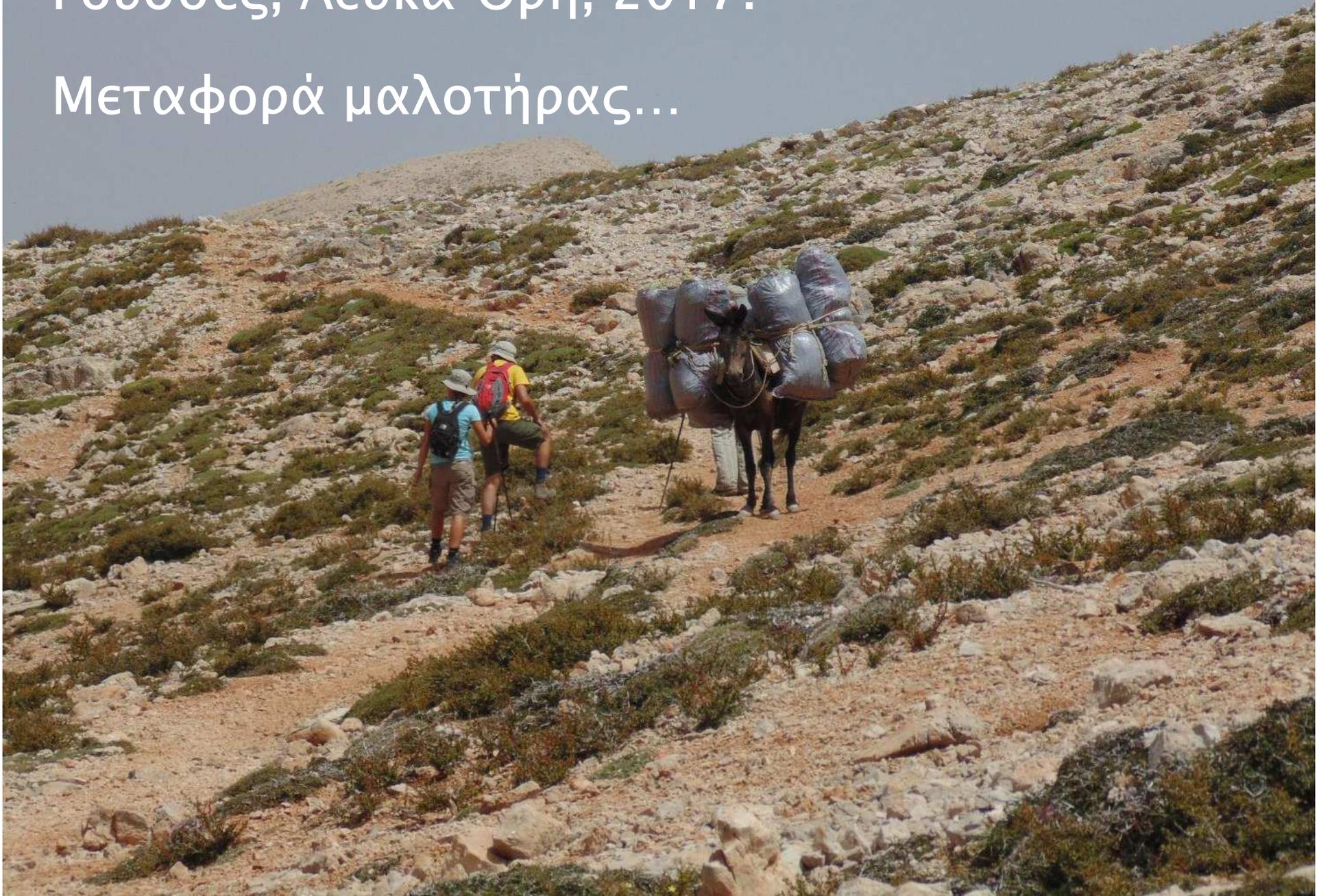

Τελικά, η προστασία του περιβάλλοντος
είναι δικαίωμα, ευθύνη ή υποχρέωση;

Ρουσσές, Λευκά Όρη, 2017.

Μεταφορά μαλοτήρας...

Αντίδραση ή αδιαφορία;

Η εφαρμογή **THEMIS** δίνει τη δυνατότητα:

- στους πολίτες να συμβάλουν στη δίωξη του περιβαλλοντικού εγκλήματος και την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας
- στις ελεγκτικές και προανακριτικές αρχές να αξιολογήσουν το περιστατικό, να αποκτήσουν καλύτερη εικόνα της παράβασης, να στοιχειοθετήσουν πιθανό ποινικό αδίκημα και εφόσον απαιτηθεί να προχωρήσουν περαιτέρω σε δίωξη

Βασικός στόχος της:

- Να συμβάλλει στην ενεργοποίηση των πολιτών αλλά και των αρμόδιων υπηρεσιών.
- Μακροπρόθεσμα η αποτροπή και μείωση του αριθμού των περιβαλλοντικών παραβάσεων.

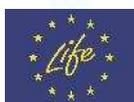
Η εφαρμογή **THEMIS**:

- ✓ Είναι εύχρηστη και λειτουργική
- ✓ Υποστηρίζεται από Android & iOS συσκευές
- ✓ Για αρχάριους και πιο έμπειρους χρήστες

Τρόπος χρήσης

- Ενεργοποίηση του συστήματος γεωχωρικών δεδομένων κάθε συσκευής
- Ενεργοποίηση εφαρμογής
- Λήψη φωτογραφιών
- Σύνταξη μηνύματος με σχετικό σχολιασμό (όχι απαραίτητα)
- Στοιχεία επικοινωνίας (εάν ο χρήστης το επιθυμεί)

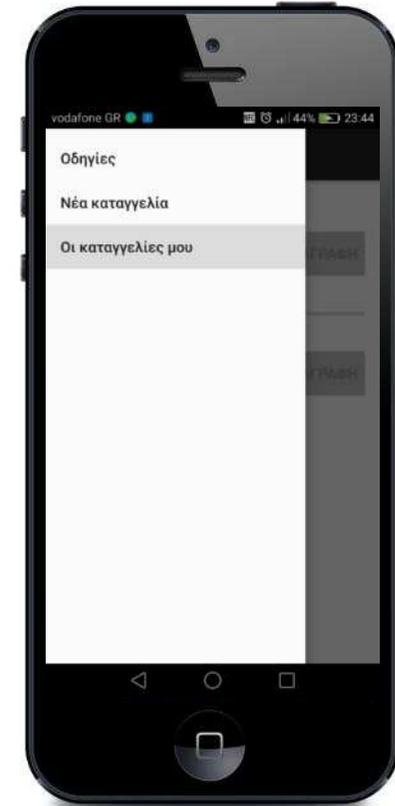
Διασφαλίζεται απόλυτα η ανωνυμία του καταγγέλλοντος, εφόσον δεν δώσει ο ίδιος τα στοιχεία του!

Μετά την αντίδραση τι;

Η ομάδα έργου της **Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας της Φύσης** (ΕΕΠΦ), υπεύθυνη για τη λειτουργία της εφαρμογής **THEMIS**:

- Αξιολογεί την καταγγελία
- Κωδικοποιεί την αναφορά στην αντίστοιχη κατηγορία περιβαλλοντικού εγκλήματος
- Γεωαναφέρει το περιστατικό και επικαιροποιεί τον γεωπληροφορικό χάρτη της ιστοσελίδας υποστήριξης της εφαρμογής <http://app-naturathemis.gr/el>
- Προωθεί την καταγγελία/αναφορά στις αρμόδιες κατά περίπτωση υπηρεσίες, ως περιβαλλοντική οργάνωση έχουσα έννομο συμφέρον
- Παρακολουθεί την εξέλιξη της υπόθεσης
- Ενημερώνει με μήνυμα τον χρήστη.

Το βουνό υπήρχε
πριν από μας
και θα υπάρχει
και μετά από εμάς.

Αλλά επειδή θα υπάρξουν
κι άλλοι μετά από εμάς...

Δεν αφήνουμε τίποτα,
μόνο τις πατημασιές μας
Δεν παίρνουμε τίποτα,
μόνο τις αναμνήσεις μας

Δικαίωμα
και Ευθύνη
για το
Περιβάλλον

Όμορφες πορείες

Κάτω Ζάκρος, Πόπη Μπαξεβάνη©Αρχείο ΜΦΙΚ